

Justitsministeriet

Civil- og Politiafdelingen

Kontor: Politikontoret
Sagsnr.: 2004-150-0600
Dok.: LBN27066

Besvarelse af spørgsmål nr. 49 fra Folketingets Retsudvalg.

Spørgsmål:

”Ministeren bedes tilsende udvalget en redegørelse om sagen om de tre spionmistænkte danske irakere, herunder sagsforløbet, jf. omtalen i bl.a. Politiken den 16.-20. oktober 2004.”

Svar:

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra Statsadvokaten for Særlige Internationale Straffesager, Politiets Efterretningstjeneste og Politidirektøren i København.

Statsadvokaten for Særlige Internationale Straffesager har oplyst følgende;

”Generelle oplysninger om anklagemyndighedens og politiets, herunder PET’s arbejde og samarbejde med hensyn til beslutning om at efterforske og rejse tiltale i straffesager med internationale aspekter.

Statsadvokaten for Særlige Internationale Straffesager blev oprettet pr. 1. juni 2002 og fik ved bekendtgørelse nr. 1146 af 13. december 2002 til opgave for hele landet at varetage efterforskning og – hvis muligt – retsforfølgning af internationale straffesager, herunder bl.a. alvorlige forbrydelser begået i udlandet. Formålet med statsadvokatens oprettelse var at sikre, at personer, der opholder sig i Danmark ikke undgår retsforfølgning for kriminalitet begået i udlandet. Varetagelsen af opgaven sker i overensstemmelse med de retningslinier, der fremgår af retsplejeloven, herunder de regler, der gælder for straffeprocessuelle indgreb, og det er en betingelse for at indlede efterforskning, at der er rimelig formodning om, at der er begået en strafbar handling, som forfølges af det offentlige, jf. § 742. Skulle der opstå tvivl, om en sag henhører under statsadvokaturen, afgør rigsadvokaten spørgsmålet.

Det er en følge af bekendtgørelsen, at statsadvokaturen ikke behandler strafbare forhold, der er begået i Danmark. Skulle en sag rumme forhold, der både hører til statsadvokatens arbejdsområde og andre forhold, vil behandlingen af sagen ske efter aftale mellem statsadvokaturen og vedkommende politikreds. Statsadvokatens behov for at foretage ransagning, anholde e.l. er hidtil blevet opfyldt i samarbejde med den politikreds, hvor indgrebet finder sted. Overvågnings-, tilsyns- eller bevogtningsopgaver i Danmark varetages ikke af statsadvokaturen, men af andre danske myndigheder. I udlandet varetages alle opgaver af landets egne myndigheder, evt. efter anmodning fra danske myndigheder og med bistand fra dansk politi og anklagemyndighed.

Er et strafbart forhold begået i Danmark, behandler politiet på gerningsstedet sagen evt. med bistand fra andre politikredse eller Rigspolitichefen, og tiltalospørgsmålet bliver behandlet af politimesteren eller den regionale statsadvokat.

Slotsholmsgade 10
1216 København K

Telefon: 33 92 33 40
Telefax: 33 93 35 10

E-post: jm@jm.dk
Internet: <http://www.jm.dk>

Det er et naturligt led i statsadvokatens arbejde at videregive modtagne oplysninger til en myndighed, herunder til andre dele af politiet, som varetager opgaver, der ikke er henlagt til statsadvokaturen. Dette skyldes hensynet til landets sikkerhed, hensynet til at efterforske lovovertrædelser samt hensynet til de personer, som har været i forbindelse med anklaginger. Ved

De ovenfor nævnte arbejdsmetoder er også anvendt i sagen om de tre spionmistænkte danske irakere.

Sagen om de tre spionmistænkte danske irakere, herunder sagsforløbet, jf. omtalen bl.a. i Politiken den 16. – 20. oktober 2004.

Den 30. juni 2004 orienterede en person tilknyttet ”Det irakiske arkiv i Danmark” telefonisk statsadvokaturen om, at han en måned tidligere havde fået overdraget dokumenter fra en viceminister i den irakiske overgangsregering. Det pågældende ministerium er ansvarlig for bl.a. politistyrker. Dokumenterne skulle vedrøre tre personer, der havde fungeret som agenter i Danmark for det tidligere irakiske styre. Anmelderen havde allerede givet kopi til Politiken og til Danmarks Radio, og han var villig til at give statsadvokaturen adgang til dokumenterne. Den 1. juli 2004 blev der truffet aftale med anmelderen om, at en afhøring kunne ske den 7. juli 2004 kl. 18.30. Ved afhøringen blev navnene på tre personer nævnt, men i ufuldstændig form, og det blev oplyst, at dokumenterne bl.a. indeholdt oplysning om, at den ene person skulle have videregivet oplysninger om personer i Irak, der efterfølgende formentlig er dræbt. Anmelderen udleverede en CD-rom med 46 dokumenter på arabisk. Han gav oplysninger om et telefonnummer på den ene af de tre agenter i Danmark, og vedkommende blev identificeret. Politikens artikel kalder de tre personer ”kollaboratøren, mellemmanden og Abu Ali”.

Den 9. juli 2004 blev kopi af de arabiske dokumenter og rapporten om afhøringen sendt til PET, der i henhold til telefonisk aftale samme dag ville se på materialet med henblik på drøftelse, når PET kendte indholdet. Der var efterfølgende kontakter til PET, og da oversættelse af de arabiske dokumenter ikke forelå i løbet af juli måned valgte statsadvokaturen selv at foretage det videre fornødne til brug for statsadvokaturens arbejde. Gennemgangen med tolken koncentrerede sig om anmelderens forklaring om mulige straffbare forhold i udlandet og i Danmark. Oversættelser blev modtaget i tiden frem til den 3. september 2004, og der blev aftalt supplerende oversættelse, der blev modtaget den 9. og den 17. september 2004.

Materialet viste sig at være ufuldstændigt (manglende sider eller utydelige sider), og da viceministeren besøgte København, blev han kontaktet for at få afklaret, om det modtagne materiale kunne udbygges. Han oplyste ved samtale i statsadvokaturen den 10. september 2004, at der ikke kunne skaffes mere materiale. Ved undersøgelserne blev de to andre agents identiteter fastlagt med en vis sandsynlighed, ligesom det blev konstateret, at den ene var registreret udrejst den 1. januar 2002. Denne person er antagelig identisk med den person, som Politiken kalder Abu Ali.

Materialet er dateret i begrænset omfang og da til 1995 og 1998. Det giver samlet set formodning om, at straffelovens § 108 er overtrådt ved de tre irakiske agents virksomhed i Danmark samt mulighed for, at de tre kunne have medvirket til alvorlig kriminalitet begået i udlandet.

I det modtagne materiale er omtalt to, muligvis tre drab begået i Irak før 1989 bl.a. på en af agenternes familiemedlemmer, og viceministeren kunne som nævnt ikke supplere oplysningerne. Politiken omtaler den 16. oktober 2004 drab på tre af ”Abu Hassans” slægtninge og den 17. oktober 2004 drab før 1992 i Irak på Abu Alis fader og onkler. En henvendelse den 20. oktober 2004 til forfatteren til artiklerne i Politiken har ikke ført til afklaring af, om Politiken har modtaget andet materiale end det, der er udleveret til statsadvokaturen.

Statsadvokaturen fandt i det modtagne ingen støtte for en formodning om, at agenternes virksomhed i midten af 1990’erne kunne have medvirket til drab begået i Irak før 1989. De oversatte bilag blev sendt til PET den 21. september 2004 med oplysning om, at sagen ikke angik statsadvokaturens arbejdsområde.”

Politiets Efterretningstjeneste har oplyst følgende:

”Statsadvokaten for Særlige Internationale Straffesager (SAIS) orienterede den 9. juli 2004 telefonisk Politiets Efterretningstjeneste om, at man fra en herboende iraker havde modtaget et materiale på arabisk indeholdende oplysninger om tre angiveligt herboende irakiske personer, der skulle have videregivet oplysninger om andre herboende irakere til den irakiske efterretningstjeneste tilbage i 90’erne.

Det blev aftalt, at statsadvokaturen skulle fremsende det pågældende materiale til Politiets Efterretningstjeneste med henblik på en nærmere drøftelse mellem de to myndigheder af, hvilke skridt sagen kunne give anledning til. Statsadvokaturen ønskede at vurdere, om sagen var omfattet af statsadvokaturens ansvarsområde, ligesom der i materialet kunne være oplysninger af efterretningsmæssig interesse.

Den 12. juli 2004 modtog Politiets Efterretningstjeneste fra statsadvokaturen et sæt kopier af 46 affotograferede arabisksprogede dokumenter samt statsadvokaturens egne foreløbige rapporter.

Af statsadvokaturens rapport af 30. juni 2004 fremgik det, at en herboende dansk statsborger af irakisk oprindelse (navnet udeladt her og herefter benævnt anmelderen) s.d. kontaktede statsadvokaturen telefonisk på baggrund af en omtale, denne havde læst i ”Søndagsavisen”. Anmelderen var tilknyttet Det Irakiske Arkiv i Danmark, der er en sammenslutning, som beskæftiger sig med at indsamle og videreformidle information om Irak. Anmelderen havde for ca. 1 måned siden fået overdraget nogle irakiske dokumenter fra en dansk/iraker, som havde dokumenterne fra en viceminister i den nuværende irakiske overgangsregering. Dokumenterne vedrørte 3 herboende irakiske personer, som skulle have arbejdet som ”agenter” i Danmark for det forhenværende irakiske styre. Anmelderen var villig til at overdrage kopi af dokumenterne til statsadvokaturen, og han oplyste, at han allerede havde givet en kopi til Politiken og Danmarks Radio.

Af statsadvokaturens afhøringsrapport af 8. juli 2004 fremgik det, at anmelderen havde oplyst, at hans oplysninger var indeholdt i 46 filer, der var affotograferede arabisksprogede dokumenter. De affotograferede dokumenter hidrørte fra Irak, fra den nyligt udnævnte viceindenrigsminister Adnan Al-Asaedi, der er dansk/iraker. Dokumenterne var fra et efterretningsarkiv og vedrørte forskellige informationer om 3 herboende irakere, der alle havde arbejdet som agenter for det tidligere Saddam Hussein styre. Det var i den forbindelse anført i rapporten, at interessen specielt blev rettet mod en navngiven person (navnet blev ufuldstændigt angivet, men er udeladt her). Det var anmelderens opfattelse, at personer i Irak var henrettet/dræbt som følge af indberetninger til efterretningstjenesten i Irak fra denne person. Personen, der var kommet til Danmark i 1989, skulle angiveligt have startet et samarbejde med herboende irakiske agenter i 1992-93 og leveret oplysninger i 1994, ligesom han fra 1998 skulle have virket som agent og kilde mod betaling og med kodenavn og postboksadresse i Wien.

De to andre agenter var ligeledes blevet navngivet ufuldstændigt af anmelderen, idet der dog blev oplyst et telefonnummer på den ene.

Anmelderen havde endvidere forklaret overfor statsadvokaturen, at han havde modtaget dokumenterne for ca. 1 ½ måned siden, og grunden hertil var, at danske medier skulle have kendskab til oplysningerne. Dokumenterne var derfor videregivet til Politiken og Danmarks Radio, og der var lagt op til en udsendelse til efteråret.

Af statsadvokaturens rapport fremgik det endeligt, at personen, om hvem der blev oplyst et telefonnummer, af statsadvokaturen var blevet identificeret som en herboende iraker (navn udeladt her), mens det på det foreliggende grundlag (uden oversættelse af dokumenterne) ikke havde været

muligt at identificere de to øvrige personer endeligt. Der var dog for den ene af disse personers vedkommende et vist navnesammenfald med en person, der i forbindelse med tidligere efterforskning i statsadvokaturen var sat i forbindelse med den tidligere irakiske efterretningstjeneste.

Statsadvokaturen fik i forbindelse med afhøringen overdraget materialet i form af en CD-rom.

Statsadvokaturens rapporter og det kopierede materiale overgik efter modtagelsen i Politiets Efterretningstjeneste til sagsbehandling i tjenestens terrorafdeling.

Efter en første gennemgang af materialet blev det besluttet, at der var behov for en egentlig oversættelse af det fra anmelderen modtagne materiale. Dette blev meddelt statsadvokaturen.

Den 27. juli 2004 oplyste Politiets Efterretningstjeneste på en telefonisk forespørgsel fra statsadvokaturen, at der ville gå mindst en uge endnu, før tjenesten havde overskydende kapacitet til at få materialet oversat.

Det blev på den baggrund den 28. juli 2004 aftalt med statsadvokaturen, at statsadvokaturen ville foranledige materialet oversat og herefter vende tilbage.

Politets Efterretningstjeneste modtog herefter den 22. september 2004 - sammen med statsadvokaturens egne rapporter - materialet i delvist oversat form.

Af statsadvokaturens rapport af 9. september 2004 fremgik det, at en tolk havde foretaget oversættelse af 17 hele og dele af 9 af de i alt 46 arabiske dokumenter. Det var i rapporten anført, at dokumenterne tilsyneladende stammede fra et samarbejde mellem den irakiske efterretningstjeneste og en den 1. oktober 2002 fra Danmark udrejst irakisk asylansøger (navnet udeladt her). Rapporten indeholdt en kort omtale af de oversatte dele af dokumenterne, og det var afslutningsvis anført, at der ikke i det oversatte materiale kunne ses at være indhentet informationer i Danmark, som havde afstedkommet vold eller drab mod personer i Irak.

I statsadvokaturens rapport af 20. september 2004 om statsadvokaturens afslutning af efterforskningen var det i konklusionen anført, at der ikke var fundet beviser i dokumenterne for, at nogen personer i Irak havde lidt overlast som følge af de informationer, som de tre i sagen omhandlede personer kunne have samlet ind i Danmark og videregivet til den irakiske efterretningstjeneste. Det fremgik endvidere, at den angivelige hovedmand var udrejst af Danmark, at det ikke var skønnet nødvendigt at afhøre en anden, og at det ikke havde været muligt at identificere den tredje.

Da efterforskningen således ikke havde kunnet bekræfte anmelderens påstand om, at informationer indsamlet i Danmark havde været anvendt til at forfølge og dræbe personer i Irak, og da gerningsmændene ikke havde kunnet identificeres, var udrejst af landet eller ikke var belastet af dokumentation for handlinger, der faldt ind under statsadvokaturens mandat, afsluttedes efterforskningen - ifølge rapporten - fra statsadvokaturens side.

Politets Efterretningstjeneste foretog herefter og på den baggrund en gennemgang af det fra statsadvokaturen modtagne delvist oversatte materiale med henblik på at vurdere, om der i materialet var indeholdt oplysninger af efterretningsmæssig interesse, herunder i relation til mere aktuelle forhold.

Som bekendt ligger det inden for efterretningstjenestens interesseområde at beskæftige sig med det forhold, at nogle lande i tidens løb har forsøgt at indsamle oplysninger om egne statsborgere, der opholder sig i udlandet. Der henvises til Politiets Efterretningstjenestes Årsberetning 2002, side 21.

Sådanne sager har traditionelt været kendetegnet ved, at der ikke sker anmeldelse af forholdet til politiet. Opdagelse af sådanne forhold vil derfor oftest bero på, at Politiets Efterretningstjeneste på anden vis bliver bekendt hermed.

Særligt i forhold til Irak er Politiets Efterretningstjeneste i forbindelse med udøvelsen af sin efterretningsmæssige virksomhed i tidens løb kommet i besiddelse af oplysninger om, at den tidligere irakiske efterretningstjeneste indhentede oplysninger om herboende irakiske personer, der havde fået asyl i Danmark.

Der har imidlertid typisk været tale om oplysninger af efterretningsmæssig karakter, som ikke har kunnet underbygges i et tilstrækkeligt omfang til, at de har kunnet danne grundlag for politi eller anklagemyndighed til at foretage skridt i form af anholdelse, sigtelse eller tiltalerejsning mod nogen personer.

I forbindelse med ovennævnte gennemgang af den konkrete sag var det efterretningstjenestens vurdering, at der i sagen - i forhold til en periode i 90'erne - kunne være et mistankegrundlag, jf. straffelovens § 108, stk. 1, som kunne give anledning til at foretage straffeprocessuelle skridt i form af afhøring af de pågældende samt eventuelt ransagning af de pågældendes bopæle. Det skal i den forbindelse nævnes, at den sidste af de tre omhandlede personer af tjenesten blev endeligt identificeret som værende en i Danmark bosiddende irakisk født person med dansk statsborgerskab.

Politets Efterretningstjeneste anmodede derfor statsadvokaturen om få tilsendt en kopi af den af anmelderen udleverede CD-rom, således at tjenesten kunne foranledige en fuldstændig oversættelse af det samlede materiale med henblik på at tilvejebringe det bedst mulige grundlag for, at det almindelige politi kunne foretage det videre fornødne i relation til relevante straffeprocessuelle skridt.

Efterretningstjenesten modtog kopi af CD-rommen ved en skrivelse fra statsadvokaturen af 7. oktober 2004.

Politets Efterretningstjeneste blev den 12. oktober 2004 kontaktet af Politiken, der meddelte, at man sammen med Danmarks Radio agtede at "køre en kampagne" om sagen hen over weekenden den 15. – 17. oktober 2004.

Politets Efterretningstjeneste besluttede på den baggrund - uagtet at en fuldstændig oversættelse ikke forelå - at overgive sagen til Politidirektøren i København med henblik på, at Politidirektøren i København fik mulighed for på det foreliggende grundlag at afhøre de pågældende personer og om nødvendigt ransage disse personers bopæle inden weekenden.

Denne overdragelse af sagen blev aftalt ved et møde med Politidirektøren i København den 13. oktober 2004. I mødet deltog også Statsadvokaten for Særlige Internationale Straffesager.

Politets Efterretningstjeneste orienterede samme dag Justitsministeriet om sagen og det aftalte videre forløb.

En ny og fuldstændig oversættelse af materialet er nu under færdiggørelse og vil herefter blive overdraget til Politidirektøren i København."

Politidirektøren i København har oplyst følgende:

"Jeg kan oplyse, at Politidirektøren i København i samarbejde med PET for tiden efterforsker en

sag om spionage, og at Politidirektøren i København i den forbindelse den 14. oktober 2004 gennemførte ransagninger på 3 adresser.”